
ПЛУРАЛИЗОВАНО САМОУПРАВЉАЊЕ: ЕСЕЈ О АСОЦИЈАТИВНОМ СИСТЕМУ ДРУШТВЕНОГ БЛАГОСТАЊА

УДК 331.107.8
<https://doi.org/10.22182/ajp.1622021.2>
Прегледни рад

*Ђорђе Стојановић**

Институт за политичке студије, Београд

Сажетак

По питању увећања индивидуалне слободе и људског благостања, асоцијативизам као свој централни нормативни захтев одређује активности чији је примарни задатак да се што већи број релевантних социјалних функција пренесе на волонтаристичке, демократске, самоуправљајуће и плуралне асоцијације цивилног/грађанског друштва. Уважавајући претходно, у овм раду ће се анализирати асоцијативног система друштвеног благостања са посебним акцентом на разлику у односу на социјал-демократски модел.

Кључне речи: асоцијативизам, друштвено благостање, асоцијативни модел друштвеног благостања, асоцијативна држава благостања, социјал-демократска држава благостања.

* djordje.stojanovic@ips.ac.rs

Једна од битних карактеристика XX века јесте позиционирање економије као доминантног дискурса друштвених наука и модела за објашњење свих процеса повезаних са социјалним ангажманом. Њена супрематија је постала толико интензивна да многи теоретичари прихватају анализирање политичких и социјалних феномена преко концептуалних матрица које се темеље на из економије деривираним претпоставкама о понашању разложних актера. Резултат таквог стања је наука у оквиру које превалентне тенденције апсолутно уско заснованих калкулација партикуларних интереса примарних социјалних чиниоца резултују концептуално немогућим или изражено нестабилним нехијерархијским институцијама и нетржишним релацијама кооперације.

По Полу Хирсту (Paul Hirst), потребан је сасвим другачији дискурзивни угао у приступу економији, онај који је манифестован новим сетом очекивања: економске релације треба да буду оцењиване преко критеријума који обухватају релевантне димензије функционисања широког спектра економских актера (Hirst 1994, 98). Следствено, као есенцијални економски циљеви асоцијативизма могу да се одреде: (1) економска продукција адекватног нивоа друштвеног богатства, дистрибуираног у форми заједничког просперитета, али не преко стриктне једнакости у приходима; (2) производња обележена друштвеним процесом управљања економијом кроз обезбеђивање разумног нивоа сигурности запослених и потрошњу доступну највећем делу партиципаната; (3) највишу могућу контролу тржишних добитака нужну за оптимални квалитет живота од стране највећег могућег броја економских актера; и (4) репрезентовање интереса потрошача и штедиша.

Реализација ових циљева обједињује демократски вођена предузећа и методе кооперације између предузећа, јавних тела и организованих интереса на локалном, регионалном и националном нивоу. Сигурност стабилност и контрола властитих послова представљају факторе људског благостања који кумулативно узети омогућавају грађанима економски амбијент неопходан за унапређење индивидуације Само наизглед парадоксално, сигурност и стабилност резултују повећаном индивидуалном вољом за промишљањем, иницирањем и прихватањем промена: појединац ће акцептирати како трансформације у раду тако и комплетно нове системе активности, само уколико је ризик минимализован преко пуног гарантовања ненарушавања његовог дотадашњег друштвеног статуса. Високи ниво техничких, па чак и институционалних метаморфоза, ће бити толерисан од оних који су социјално обезбеђени, па тиме

ослобођени од страховања повезаног са степеном промена и са перспективама властитог просперитета. За овакво становиште, насупротив класичној економско-либералној поставци, несигурност и ригидна конкуренција не представљају најбоље стимулансе за ефикасне промене и компетитивне предности.

Да би се максимално реализовале економске предности асоцијативно децентрализоване управе, квалитети кооперације између самоуправљајућих економских асоцијација и јавних тела, потребно је да се такав систем суочи са изузетно захтевним условима (Hirst 1994, 100): (1) институције економске управе морају да остваре довољан ниво солидарности и поверења између чланова асоцијација и самих асоцијација, такво поверење мора да надјача притисак оријентисан ка повећању егоистичног интересног понашања, које је, ван сваке сумње, инхерентно компетитивном тржишту, и да омогући тржишној економији функционисање на начин да осигура континуиран опстанак партиципаната са највећим степеном економског успеха; (2) институције економске управе морају да остваре прихватљив баланс између кооперативности и компетитивности економских асоцијација- довољно кооперативности зарад осигуравања ефикасне регулације (обучена радна снага, истраживачка и развојна подршка, повољни услови за инвестиције и мониторинг квалитета производње и дистрибутивне праксе) и довољно компетитивности зарад формалног подстицања делотворности у међусобној интеракцији предузећа са предузећем и предузећа са потрошачима; (3) мора да се креира координативно партнерство између јавних тела, економских асоцијација и предузећа, партнерство које ће омогућити адекватну аутономију за генерисање економске мотивације и иновативности, те довољно блиске реализације за доношење разложних одлука, онолико блиске колико је потребно да се не елиминише независност и превлада агресивно лобирање партикуларних интереса; (4) морају да се инкорпорирају генерално организовани интереси у процес економске координације, овај високо рестриктивни национални ниво корпоративизма мора бити оснажен са интензивном праксом јавних консултација и инволвираношћу локалног и регионалног нивоа, те индустријског сектора; (5) мора се реализовати кооперација и задовољавајуће уравнотежење између конфликта организованих друштвених интереса репрезентованих индивидуа и асоцијација- превише конфликта ће смањити могућност координације, премало надметања и конкурентности продукovalo би организационо петрификовање и занемаривање интереса оријентисаних ка изналажењу модалитета опстојања са

другим асоцијацијама, ерго, превише централизован корпоративизам би био недемократски и погодан за конзервацију елита.

Аутентичност начина, који карактеришу форме амалгамирања оваквих услова са комплексом институција у посебном националном или регионалном амбијенту, не може бити спецификована од стране било које асоцијативне теорије. Асоцијативизам не може понудити једноставан модел управе са истим нивоом апстракције који концептуално експлоатише економска теорија, јер се високи значај засебности и јединствености одређене ситуације никако не може третирати као контингентност. Међутим, без обзира на то што асоцијативном пројекту аутохтона посебност манифестује тежишни аспект и што је такав квалитет чини компликованијом и захтевнијом за образлагање, ипак је могуће презентовати идеално-типски модел институционалне организације.

Притом, није довољно осмислити плаузибилне институције или оправдати поверење у институционални склоп елаборацијом теоретске рационалности, опште поверење у такве институције ће бити реализовано само уколико постоји неки вид праксе која ће их афирмисати: ако постоје актуелни институционални модели који се могу усвојити и генерализовати у смеру нове економске управе. Следствено, асоцијативизам треба да разоткрива постојеће еквиваленте асоцијативне економске управе и да уопштава та искуства у суптилне институционалне моделе.

Пре излагања асоцијативног система друштвеног благостања, треба напоменти да је социјал-демократија понудила како меку редистрибуцију усмерену ка радницима, тако и међусобно лимитирајуће дељење моћи између радника и капиталиста у предузећима и држави. Њена економска политика утемељена на „кејнзијанској алхемији“ инклинирала је ка трансформисању партикуларних интереса у опште друштвене интересе: (1) пораст надница и државно вођена редистрибуција усмерена ка раду довели су до повећања ефективних захтева који су, опет, били обезбеђивани преко запослености у аутохтоним компанијама и предузећима; (2) стабилно тржиште је охрабрило инвестиције; (3) дошло је до повећања продуктивности која је оборила цену роба и услуга и повећала потражњу; и (4) све то је кумулативно довело до сигнификантног скока животног стандарда.

Свакодневна политика и демократска управа биле су обележене или договорима између монополског капитала и јавног индустријско-синдикалног покрета преко централизованог система нагодби о надницама, или ангажманом државе преко социјалне

политике и гарантовања пуне запослености. Оно што је поништило овако позиционирне квалитете социјал-демократског пројекта манифестовало се колапсом серије кључних услова за њихову реализацију и стабилизацију: (1) националном државом способном за директну контролу економског окружења унутар своје територије; (2) организацијом капитала у систем масовне продукције и одржањем економије компоноване од доминантних и поузданих мега-компанија у диференцираним индустријским секторима; и (3) преваленцијом класних темата у политици једнакости.

Асоцијативно решење за проблеме друштвеног благостања може се изразити преко два начела: (1) као измештање функционално-оперативне позиције јавног благостања и других социјалних сервиса на волонтаристичке самоуправне асоцијације; и (2) као омогућавање тим асоцијацијама да потражују финансијска средства из јавних фондова зарад услуга намењених својим члановима. Треба напоменути да трансфер ових асоцијативних принципа није условљен потребом за концептуалном конзистентношћу или догматизмом, већ зато што асоцијативизам може да одигра кључну улогу у аутентичним дилемама повезаним са делотворношћу идеје државе благостања.

Уколико се апликација асоцијативног модела не покаже као потпуно функционална, онда би било сасвим могуће ослонити се на асоцијативну управу у неким специфичним социјалним зонама, а тежишни ангажман на друштвеном благостању сасвим препустити бирократски организованом сервису или централизованој држави. Асоцијативизам представља матрицу друштвеног управљања чији је главни циљ реновирање и демократизација модерних друштава преко трансформисања дихотомије јавна сфера-приватна сфера, он публикује грађанско друштво и плурализује државу (Cohen and Rogers 1995; Fung 2003; Gutmann, Amy, ed. 1998; Held, David, ed. 1993; Kramer 1984; Streeck and Schmitter 1985; Warren 2001; Wright, Erik Olin, ed, 1995). Управљање активностима је спуштено на асоцијације: приватна сфера постаје подручје друштвене кооперације и колективне управе преко волонтаристичких институција, док јавна сфера постаје асоцијација асоцијација, механизам за обезбеђивање генералних правила и општих фондова потребних за функционисање различитих самоуправљајућих приватних институција.

Асоцијативна стратегија може да обезбеди све политичке бенефиције које економски либерализам захтева од тржишта, али без идентичних трошкова и неправичности које нерегулисано тржиште намеће, он такође нуди бенефиције волонтаризма и мутуализма без

проблема са фондовима и екстреман распон доступности социјалних сервиса који су локализовани у форми самоиспомоћи, што је била примарна интенција заговорника колективистичког друштвеног благостања с почетка XX века (Hirst 1994, 168). Асоцијативизам је, дакле, идеја која нуди решење за проблеме повећања аутономије грађана, финансирање јавних фондова и доступност друштвених сервиса, идеја која је пријемљива и лако разумљива, те премошћујућа за конфликт између економског либерализма и колективизма друштвеног благостања- он нуди проширено управљање, али без повећања управљачке структуре.

Економски либерализам је форсирао теоретску илузију да одговор на преувеличану и неодговорну власт представља дерегулација, резултат такве концепције се, између осталог, манифестовао и у нежељеном слободном тржишту у области друштвеног благостања. Ерго, асоцијативни допринос управљању има супстанцијални значај ако се узме у обзир да модерна индустријска друштва имају изражену потребу за екстензивном политиком која осигурава функционисање прихватљивих стандарда, а управљачка структура тендира ка томе да постане прегломазна, прекомпликована и превише бирократизована, све у намери да се успешно бори са различитим задацима које комплексно модерно друштво нужно намеће.

Предност самоуправљајућих волонтаристичких институција у односу на државну бирократију манифестована је: (1) чланством које је посвећено асоцијацији коју је изабрала као место за рад и са чијим се начелима слаже; (2) потпуном интерном одговорношћу самоуправљајућих волонтаристичких институција своме чланству, што омогућава директну форму доступности социјалних услуга и редукује потребу за државним регулама и државним инспекцијама; и (3) сепарацијом снабдевача социјалних услуга од државе као консеквенцом доступности сервиса друштвеног благостања преко волонтаристичких организација- постојећа држава је у контрадикторној позицији снабдевача услуга преко бирократских установа и јемца њиховог квалитета.

Асоцијативни систем нуди максимум благостања уз релевантну минимализацију колективизма, док бирократско-волонтаристичка дистрибуција друштвеног благостања промовише високи степен административних права на страни снабдевача социјалних услуга и низак степен избора на страни корисника услуга. Тржишно засноване матрице обезбеђивања тешко могу да служе као одговор на овај проблем, оне могу да осигурају висок и униформан ниво

снабдевања социјалним услугама само у друштвима која немају дуготрајне компликације са запошљавањем и континуиране проблеме са значајним бројем сиромашних грађана.

Асоцијативизам, наспрот томе, потенцира кориснички избор и, због спајајуће произвођач-потрошач самоуправе асоцијација, обезбеђује мутуалну контролу како претеране потрошње тако и претеране производње инхерентних било којој форми децентрализованог снабдевања услугама друштвеног благостања. Услед тога што постоји широк дијапазон врста и модалитета понуђених сервиса као резултат чињенице да су снабдевачи услугама компетитивне волонтаристичке асоцијације, у таквим системима појединац може да формира пакет индивидуално потребних социјалних услуга.

Корисници не само да имају велику могућност избора услуга, већ и могућност детерминисања величине односних фондова, тако да ће наплаћивање услуга резултовати сасвим другачијим индивидуалним понашањем у односу на оно које се може означити као типично. Запослени корисници са сталним приходима ће моћи да контролишу селектовани сервис јавног благостања и, услед тога, биће вољнији да прихвате повећање такси уколико одређене услуге задовољавају њихове потребе и нуде компаративно већи квалитет у односу на приватно формулисано давање, док ће сиромашни моћи да добију минимални износ услуга, али ће још увек постојати опција бирања установе која ће их обезбедити. Иако изложена поставка није егалитарна, она ће свакако тендирати ка промовисању релевантно веће потрошње зарад друштвеног благостања и условити да већина појединаца инклинира ка задовољењу властитих потреба преко колективног модалитета.

Издавања за друштвено благостање ће расти до оног нивоа који корисницима гарантује контролу сервиса и колективне бенефиције, асоцијативне структуре имају потенцијал да одблокирају пореска ограничења, с обзиром да су преузеле одговорност за доношење одлука од државе и пренеле их у надлежност корисника услуга. Разлог зашто асоцијативизам, поред свих својих квалитета и предности, није постао основа новог система друштвеног благостања лежи у томе што технички није брзо изводљив, захтева фундаменталне промене у модусу преобладајуће власти у држави и грађанском/цивилном друштву (Hirst 1994, 170).

Зато што слаби моћ државе, социјал-демократски модел је антагонистички настројена према асоцијативистичкој парадигми, он остаје на линији дискурзивне перцепције по којој једино држава

може да понуди истинско друштвено благостање, јер претпоставља да само она може да дистрибуира универзалне и унисоне бенефиције. Међутим, то је еклатантна унутрашња противречност и доктринарна погрешка, можда и тенденциозна идеолошка самообмана, јер ниједан систем социјалног благостања, посматрано на дужи временски период, не може да гарантује једнакост и униформност између локално дефинисаних зона и различитих категорија домаћинства.

Асоцијативна поставка инкорпорира сасвим другачије политичке принципе: уместо илузорне наде оријентисане ка једнакости у доступности и конзумирању услуга, она нуди значајно већу количину овлашћености, која не може доћи од државног централизма и неизбежне бирократије задужене за његово спровођење, већ од процеса децентрализације и степена народне контроле. Асоцијативна држава благостања треба да буде децентрализована и плуралистична, те подељена на: (1) самоуправљајуће регионе; (2) диференциране и компетитивне волунтаристичке асоцијације; и (3) функционално развојене сервисне секторе. Ниједна установа не би располагала са свенадлежном контролом над другим организацијама, у најбољем случају одређене институције би поседовале лимитирану и функционално спецификовану моћ инспекције, доношења генералних правила или располагања са фондовима.

Логично је да овакав политички модел свакој статичкој перцепцији изгледа као доста конфузан, јер је инволвираним федералистичким начелима интринсичан отклон према апотеози хијерархијске контроле одозго-надоле. Не само да је централизована суверена моћ државе постала мање стварна, а значајно више формална, него је и притисак за њено одржавање ослабио и преусмерио се ка јачању снага које инклинирају ка више федеративној и плуралној организацији. Проблем социјал-демократије је, дакле, у томе што је национална држава изгубила већи део своје централности као средства економске и друштвене регулације, а ипак је остала есенцијална за њен пројекат унифицирајуће и свеобухватне националне државе благостања.

Што се тиче економског либерализма, потешкоће са његовим афирмативним прихватањем асоцијативизма нису никако повезане са супстанцијалном позиционирањем слободног тржишта, оне су пре лоциране у форсирању јаке централне државе, мада не постоји никаква опструкција тржишних принципа од стране локалне власти или волунтаристичких асоцијација, и у упућености на корпоративну доминацију економским и социјалним давањима. Имајући на уму ова два атрибута економско-либералног концепта,

централизовану државу и одозго-надоле корпоративну организацију, онда је сасвим јасно зашто децентрализација и начело самоуправних волонтаристичких асоцијација за њега представљају претњу: тако се креира слобода чији квалитети директно угрожавају модерни економски либерализам постулиран зависношћу од менаџмента и хијерархијске власти као јединих фактора за реализацију валидне друштвене ефикасности.

Његов антифедерализам је условљен и потребом за централизованом монетарном и фискалном контролом, док прави федералистички систем оставља регионима значајну аутономију у: (1) конституисању пореских оптерећења; (2) јавног задуживања; и (3) нивоа пружања јавних услуга. Из те перспективе, изгледа како би најадекватнија солуција за економски либерализам била нека врста негативног федерализма у коме богати региони не би имали никакву обавезу финансијских доприноса фондовима који су намењени мање успешним областима. Наравно, ако би сиромашнија подручја имала изворну аутономију и истиниту политичку снагу, за претпоставити је да би такав „ултра-цинични федерализам“ морао пропасти. Стога, предност централизованих држава за економски либерализам се манифестује пре свега кроз стриктну буџетску контролу која лимитира међурегионалну редистрибуцију.

Асоцијативизам треба да буде коренита реформска трансформација, услед тога што оснажује грађанина и раскида са петрификовањем приватне хијерархије која чини да већина грађанског друштва, уместо да представља аутентично и ултимативно подручје слободе, бива домен власти: такав дискурс, дакле, враћа грађанинову моћ грађанском друштву (Hirst 1994, 176). Ерго, асоцијативна држава благостања би била саграђена око следећих принципа: (1) волунтаристичке асоцијације би се темељиле на партнерском односу између корисника и снабдевача друштвеним услугама; (2) такве организације би преобладали зависиле од јавних фондова и биле би подређене јавним инспекцијама и јавно формулисаним стандардима; (3) свака волонтаристичка асоцијација би могла да институционализује онолико сервисних сегмената, колико сматра да је целисходно и потребно; (4) под претпоставком да су формулисање стандарда, алокација фондова и инспекција консociјативне природе, асоцијације би морале да испуне одређене услове регистрације и верификације који би им обезбедили статус корисника јавних фондова: (а) хармонизацију са јавно донешеним и прокламованим стандардима; (б) акцептирање права на излазак из асоцијације и корисничку селекцију асоцијативних сервиса; и (ц) партиципацију

у јавном и/или асоцијативном управљању са читавим системом.

Потпуно развијени асоцијативни систем би, дакле, био федералан са регионом као основном организационом јединицом на том нивоу, заједно са међурегионалним трансферима, формирала би се и дистрибуирали јавни фондови. По питању јавне управе са различитим социјалним сервисима и са системом у целини, кооперативност између, на унутрашњем плану, потпуно демократично-самоуправних асоцијација би се манифестовала слањем представника у јавна тела задужена за централне регулативне и дистрибутивне функције. Репрезентативна демократска тела би функционисала на централном и регионалном нивоу и њихова примарна надлежност би била формулисање најопштијих стандарда и правила.

Грађани би, консеквентно, имали по неколико гласова, као одређење начела плуралног демократског вотума, и изнад свега право да напусте одређену асоцијацију када то пожелу. Држава би задржала моћ да спутава претерани раст у кумулативно узетој потрошњи и тако оспорава и коригује стандарде снабдевање социјалним услугама, али би изгубила унилатерарну моћ доступну политичарима и управљачким структурама у бирократским колективистичким системима: асоцијативни професионалци у сфери друштвеног благостања би били изложени интензивнијем јавном притиску, па више одговорни и концентрисани на функционисање како властите јединице, тако и целокупног асоцијативног система.

Ниједан систем друштвене организације не може достићи степен хармоничности који би аутоматски био ослобођен свих проблема, оно што је релевантно јесте да све потенцијалне баријере не буду такве природе и интензитета да не могу бити превазиђене (Hirst 1994, 196). Организациони сет замерки асоцијативном пројекту може бити започет са онима које у колективистичком друштвеном благостању виде могућност за пораст патернализма у корист сиромашних и необразованих, патернализма који је посредован преко услуга које иначе не би могли да остваре у нормалној социјалној коњункцији.

Такво стање ствари није само успешна маска за колективистичку демократску „вољу за моћ“, већ може да продукује озбиљне дисторзије у подручју етике социјалних услуга на линији потребе за одбраном универзализма и неинтересне беневоленције (Titmuss 1970). Ипак, асоцијативизам, без обзира на то што фаворизује активног грађанина, није контраан неинтересним друштвеним сервисима, већ било ком модалитету бирократског асоцијативизма.

Само наизглед, асоцијативно друштвено благостање потенцира добро образовану средњу класу са потрошачким менталитетом и умећима компатибилним са самоуправљачким компонентама система које елиминишу сиромашне и неспособљене комплексношћу захтеваних избора, притом се заборавља да преко моћи изласка из асоцијације сиромашна популација задобија адекватну позиционираност и уважавање без потребе за екстензивнијом партиципацијом у демократском механизму неке асоцијације.

Такође, могуће је претпоставити да ће због коришћења средстава из јавних фондова, у замену за њихову подршку, одређеним организацијама одговарати да успоставе партнерски однос са сиромашнима. Услед чињенице да се целокупна ситуација може пренети и на алтернативне и на још неустановљене групе, асоцијативизам ће располагати са изузетним потенцијалима како за радикалне демократске опције, тако и за оне који форсирају умеренији принцип избора корисника социјалних сервиса.

Следећа организациона примедба је манифестована ставом да је, насупротив руралним областима, асоцијативна поставка нужно повезана са широким опсегом опција карактеристичним за густо насељена урбана подручја. Против таквог приговора могу се навести следећи аргументи: (1) и поред тога што не постоји ширина избора као у градовима, селекција ће, без обзира на обим, бити локална, па целисходна и оправдана; (2) захваљујући асоцијативној организованости мале локалне јединице могу постати део шире асоцијативне мреже; (3) без обзира на различитост и незнатност асоцијација, рурални ниво организовања би омогућио ангажовање извора за заједнички артикулисане потребе, вештине и знања (Hirst 1994, 197).

По питању реакције асоцијативног система на потребе које су акциденталне или репресивне природе, може се рећи следеће: (1) асоцијативизам без икаквих проблема прихвата преостале елементе државно-бирокарских друштвених услуга (полиција, војска, социјални рад итд.); (2) не постоји ништа што би спречило грађане да приступе било ком јавно ратификованом социјалном сервису који нема претходно дефинисане монополистичке атрибуте (брига о болесницима, брига о деци итд.); и (3) свака носећа, главна сервисна грана би могла да укључи широк спектар услуга (Hirst 1994, 198).

Треба нагласити да се асоцијативизам не може идентификовати са анархизмом: он никако не смера да укине државу и ослободи асоцијације од агенде повезане са класично схваћеним управљањем. Без обзира на ниво и обим индивидуалног избора и интринсичну

демократичност, волунтаристичке организације ће како ограничавати понашање својих чланова, тако и, диктатом специфичних околности, практиковати одређене елементе репресивности у име јавне моћи. Надаље, следећи проблем може бити повезан са хетерогеношћу у асоцијативном обезбеђивњу друштвеног благостања и потенцијалним процепима у сервисној мрежи, а одговор на такву констелацију обухвата: (1) дугачку листу опција које, с обзиром на то да се асоцијативистички систем креира да буде прилагодљив и демократичан, стоје на располагању грађанима као средство за директну контролу перципираних недостатака; (2) реакције државе као доносиоца стандарда и организатора инспекције, а с обзиром на репрезентативно-легислативну и корпоративно-асоцијативну улогу; (3) могућност буџетске алокације преко консоцијалних структура; и (4) спречавање краха мреже друштвеног благостања и пада у општу неимаштину и сиромаштво.

Када се ради о политичким аспектима асоцијативизма, најчешћа замерка апологета државно-централизованог и бирократизованог система реализовања друштвеног благостања, која је иначе усмерена против било ког система утемељеног на интензивној доминацији елемената волунтаризма, своди се на гарантовање обезбеђивања адекватног квантума времена потребног за одржавање таквих активности. Овако конципирана примедба, дакле, она која потенцира своју скептичност у погледу ангажованости и заинтересованости чланова неке асоцијације, је у садржинској супротности са интринсичним квалитетом асоцијативизма: са стварном непотребношћу високог степена укључености у асоцијативно функционисање.

Асоцијативно детерминисане социјалне услуге државног благостања ће заправо бити реализоване преко професионалне структуре са нужном мером иницијалних демократских инструкција. Коначно, грађанска култура асоцијативног друштва ће имати другојачију логику од демократског републиканизма, логику која ће бити ближа либералистичком давању примата индивидуалним правима и капацитетима за избор, асоцијативна држава благостања ће почивати на општим стандардима који промовишу једноставну и чврсту моралност утемељену на етици слободе. Све у свему, сасвим је јасно да асоцијативна држава не може бити продуквана преко неког унилатерарног декрета или наредбе, она ће, ван сваке сумње, бити утемељена на аутентичној, сукцесивној и спорој грађанско-политичкој евалуацији волунтаризма и асоцијативизма као пресудних средстава у реформисању идеје државе благостања.

РЕФЕРЕНЦЕ

- Cohen, Joshua and Rogers, Joel. 1995. *Associations and Democracy: The Real Utopias Project*. London: Verso.
- Fung, Archon. 2003. „Associations and Democracy: Between Theories, Hopes, and Realities.“ *Annual Review of Sociology* 29: 515-539.
- Gutmann, Amy, ed. 1998. *Freedom of Association*, Princeton: Princeton University Press.
- Held, David, ed. 1993. *Prospects For Democracy: North, South, East, West*. Cambridge: Polity Press.
- Hirst, Paul. 1996. *Associative Democracy. New Forms of Economic and Social Governance*. Cambridge: Polity Press.
- Kramer, Ralph. 1984. *Voluntary Agencies in the Welfare State*. Berkeley: University of California Press.
- Streeck, Wolfgang and Schmitter, Philippe. 1985. “Community, Market, State-and Associations? The Prospective Contribution of Interest Governance to Social Order.” *European Sociological Review* 1(2): 119-138.
- Titmuss, Richard. 1970. *The Gift Relationship*, London: Allen and Unwin.
- Warren, Mark. 2001. *Democracy and Association*, Princeton: Princeton University Press.
- Wright, Erik Olin, ed, 1995. *Associations and Democracy, Part II - Commentaries, Criticisms, Extensions*. London: Verso.

Dorđe Stojanović

**PLURALIZED SELF-
GOVERNANCE: AN ESSAY ON
ASSOCIATIVE WELFARE**

Resume

In terms of increasing individual freedom and human well-being, associationism as its central normative requirement determines activities whose primary task is to transfer as many relevant social functions as possible to voluntary, democratic, an plural self-governing associations of civil society. Taking into account the above, this paper will analyze the associative system of social welfare with special emphasis on the difference in relation to the social-democratic model.

Keywords: associativism, social welfare, associative model of social welfare, associative welfare state, social-democratic welfare state.

* Овај рад је примљен 05. септембра 2021. године, а прихваћен на састанку Редакције 22. децембра 2021. године.